

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича

ЗАТВЕРДЖЕНО:

В.о. директора ІПМ НАН України
чл.-кор. НАН України

Геннадій БАГЛЮК

СХВАЛЕНО:

Вченою радою ІПМ НАН України
Протокол № 9 від 02.07.2024 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про си́лабус навчальних дисциплін
для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня
вищої освіти ступеня доктора філософії
у Інституті проблем матеріалознавства
ім. І.М. Францевича НАН України
(нова редакція)

Київ – 2024 р.

Загальні положення

1. Положення про Силабус навчальних дисциплін (далі – Положення) для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії (далі – Аспірант) у Інституті проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України (далі – Інститут) розроблено, як складову частину системи забезпечення якості освітньої діяльності і встановлює єдині вимоги до змісту та оформлення силабусу навчальної дисципліни для освітньої підготовки аспірантів Інституту.

2. Положення розроблено відповідно до Законів України «Про освіту», і «Про вищу освіту» (зі змінами); Постанови КМУ «Про затвердження ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» № 1187 від 30.12.2015 року (із змінами), Наказу Міністерства освіти і науки від 11 липня 2019 року № 977 «Про затвердження Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти», «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261 (із змінами), Положення про організацію освітнього процесу здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ступеня доктора філософії в Інституті та інших (чинних) нормативно-правових актів та документів МОН України.

3. Положення призначене для науково-педагогічних працівників Інституту та здобувачів вищої освіти.

4. Метою Положення є підвищення якості освітнього процесу за рахунок представлення аспірантові суті і форми навчальної дисципліни, оптимізації освітнього процесу, як засобу набуття компетентностей.

5. Дане Положення визначає структуру і порядок формування силабусу навчальної дисципліни.

6. Силабус дисципліни оновлюється на початку навчального року і в обов'язковому порядку викладається на сайт Інституту.

Загальні принципи створення силабусу навчальних дисциплін

7. Створення силабусу навчальної дисципліни є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Інституті.

8. Об'єктом силабусу є навчальна дисципліна. Суб'єктами силабусу є викладач та аспірант.

9. Силабус є стислим описом компонентів освітньої програми, частиною навчально-методичного комплексу, який містить основні характеристики дисципліни і має на меті допомогти аспірантові в організації його освітньої діяльності та індивідуальної освітньої траєкторії.

10. **Силабус** – це документ, в якому роз'яснюється взаємна відповідальність викладача і аспіранта. В силабусі мають бути озвучені вимірювані цілі, які викладач ставить перед своєю дисципліною. Аспірант має ознайомитись з тим, чим саме може бути корисним для нього цей курс. Силабус є основним джерелом керівництва аспіранта при вивченні дисципліни. В ньому коротко, але змістовно

висвітлено зміст курсу, його актуальність та політика курсу (включно з політикою академічної доброчесності), ознайомлення з тими навиками і вміннями, які аспіранти отримують в процесі навчання.

11. Силабус навчальної дисципліни дозволяє забезпечити інформаційні умови для формування цілісного уявлення про якість освітньої діяльності в ІІМ НАНУ та розробляється на принципах прозорості, об'єктивності, академічної доброчесності.

Модель Силабусу навчальної дисципліни

12. **Модель силабусу** включає наступні обов'язкові елементи: назва дисципліни (українською та англійською мовами);

реквізити навчальної дисципліни: рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий), галузь знань, спеціальність, освітня програма, статус дисципліни, форма навчання, рік підготовки та семестр, обсяг дисципліни, семестровий контроль/контрольні заходи, розклад занять, мова викладання, інформація про викладачів, розміщення курсу.

Програма навчальної дисципліни: 1) Опис освітньої компоненти, її мета, предмет вивчання та результати навчання (предмет освітньої компоненти; мета освітньої компоненти (інтегральна компетентність, загальні компетентності, фахові компетентності, програмні результати навчання);

2) Місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою (перелік освітніх компонент, знань та умінь, володіння якими необхідно аспіранту для успішного засвоєння освітньої компоненти у вигляді таблиці з переліком пререквізитів та постреквізитів);

3) Зміст освітньої компоненти (перелік тем);

4) Навчальні матеріали та ресурси (зазначається доступність у відкритому доступі ; перелік обов'язкової до вивчення базової літератури, перелік додаткової літератури).

Навчальний контент: 5) методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента);

6) Самостійна робота.

Політика та контроль: 7) Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента);

8) Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO) (опис поточного контролю, семестрового контролю та рейтингової системи оцінювання);

9) Додаткова інформація з освітньої компоненти (хто склав, ким ухвалено і коли).

Порядок затвердження, періодичного перегляду (удосконалення) си­ла­бу­су навчальної дисципліни

13. Проект си­ла­бу­су навчальної дисципліни розглядається на засіданні групи забезпечення освітньо-наукової програми відповідної спеціальності, узгоджується гарантом програми та затверджується вченою радою ІІМ НАН України.

14. Си­ла­бу­с навчальної дисципліни потрібно щорічно оновлювати в частині всіх компонентів, крім мети і програмних навчальних результатів.

15. Підставою для оновлення си­ла­бу­су можуть виступати:

- ініціатива і пропозиції гаранта освітньо-наукової програми та / або викладачів дисципліни;
- ініціатива аспірантів шляхом звернення до гаранта освітньої програми;
- ініціатива роботодавців;
- результати оцінювання знань аспірантів з навчальної дисципліни;
- об'єктивні зміни інфраструктурного, кадрового характеру і / або інших ресурсних умов реалізації си­ла­бу­су;
- результати обов'язкового опитування аспірантів про враження від вивчення навчальної дисципліни.

Прикінцеві положення

16. Си­ла­бу­с розроблено на основі освітньо-наукової програми спеціальності.

17. Це Положення в повному обсязі набирає чинності з дати затвердження Вченою радою ІІМ НАН України.

18. Зміни та доповнення до цього положення розглядаються і затверджуються Вченою радою ІІМ НАН України та вводяться в дію рішенням Вченої ради Інституту.

Національна академія наук України
Інститут проблем матеріалознавства
ім. І.М. Францевича

ДОДАТОК А

Силабус (робоча програма) навчальної дисципліни

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ УКР МОВОЮ НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ АНГЛ МОВОЮ

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>третій (освітньо-науковий)</i>
Галузь знань	
Спеціальність	
Освітня програма	
Статус дисципліни	<i>дисципліна вільного вибору</i>
Форма навчання	<i>денна (очна), он-лайн/офф-лайн</i>
Рік підготовки, семестр	<i>2 курс навчання, весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>3 кредити ECTS, 90 годин</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>залік</i>
Розклад занять	<i>лекція – раз на тиждень (32 години); практика/семінар/консультації – 1 раз на два тижні (16 годин); самостійна робота 41 год., у тому числі на виконання індивідуальних/домашніх завдань 20 год, залік – 1 год</i>
Мова викладання	<i>українська</i>
Інформація про викладачів	<i>науковий ступінь, вчене звання, посада ПІБ, контактна інформація</i>
Розміщення курсу	<i>Google Classroom; доступ за запрошенням викладача</i>

Програма навчальної дисципліни

1. Опис освітньої компоненти, її мета, предмет вивчання та результати навчання

Навчальна дисципліни присвячена .....

Предмет освітньої компоненти - .....

Метою освітньої компоненти є формування у здобувачів вищої освіти (з.в.о.) рівня PhD компетентностей:

Інтегральна компетентність:

(див у відповідній ОНП)

Загальні компетентності:

(див у відповідній ОНП)

Спеціальні (фахові) компетентності:

(див у відповідній ОНП)

Програмні результати навчання. Після засвоєння освітньої компоненти аспіранти мають продемонструвати такі результати навчання:

(див у відповідній ОНП)

2. Місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою

Перелік освітніх компонент, знань та умінь, володіння якими необхідні аспіранту для успішного засвоєння освітньої компоненти:

Пререквізити:	
дисципліна	знання та уміння
дисципліна	знання та уміння
дисципліна	знання та уміння
Постреквізити:	
Наукова складова	Планування і виконання експериментальних досліджень з використанням сучасних методів та методик дослідження, критичний аналіз результатів досліджень.

3. Зміст освітньої компоненти

Тема 1. Назва теми.

Короткий зміст теми

Тема 2.

Тема 3.

.....

4. Навчальні матеріали та ресурси

Навчальні матеріали, зазначені нижче, доступні у бібліотеці інституту, а також може бути надана в електронному вигляді. Обов'язковою до вивчення є базова література, інші матеріали – факультативні.

Базова література:

Додаткова література:

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Передбачено комплексний підхід, що поєднує лекції та семінари, а також розгляд питань, що виносяться на самостійну роботу. При читанні лекцій застосовується ілюстративний матеріал у вигляді презентацій, які розміщені в Google Classroom. Після кожної лекції рекомендується ознайомитись з матеріалами, рекомендованими для

самостійного вивчення, а перед наступною лекцією – повторити матеріал попередньої. Метою практичних занять є закріплення теоретичних знань, отриманих на лекціях та в процесі самостійної роботи з літературними джерелами в ході вивчення освітньої компоненти.

6. Самостійна робота

Самостійна робота включає повторення лекційного матеріалу, опрацювання рекомендованої літератури, що дозволяє розширити та поглибити знання з дисципліни, підготовку до практичних завдань та заліку.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування лекційних та семінарських занять, які можуть проводитись як он-лайн, так і офф-лайн, є обов'язковим. У випадку відсутності на занятті аспіранти зобов'язані повідомити викладача заздалегідь і надати документальне підтвердження причини відсутності, якщо це можливо. На початку кожної лекції проводиться опитування за матеріалами попередньої лекції із застосуванням інтерактивних засобів з метою визначення рівня обізнаності здобувачів за даною темою та підвищення зацікавленості. Під час сигналу повітряної тривоги заняття негайно припиняється, а всі учасники навчального процесу повинні пройти в найближче укриття. Для завершення заняття організується додатковий час.

Правила призначення заохочувальних та штрафних балів. Заохочувальні бали можуть нараховуватись викладачем за активну участь у заняттях, виконання творчих робіт з освітньої компоненти або додаткового проходження он-лайн профільних курсів з отриманням відповідного сертифікату. Але їх сума не може перевищувати 25% від рейтингової шкали. Штрафні бали в рамках освітньої програми не передбачені.

Політика дедлайнів та перескладань. Дедлайни здачі завдань та контрольних робіт є обов'язковими. У разі поважних причин, аспіранти можуть звернутись до викладача для можливої зміни продовження термінів. Запити на продовження дедлайну повинні бути подані заздалегідь.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

В рамках навчальної дисципліни передбачено кілька видів контролю та систему рейтингування результатів навчання, а саме:

Поточний контроль: опитування під час лекцій та на семінарських заняттях.

Семестровий контроль: залік.

Рейтингова система оцінювання формується з суми балів, набраних під час поточного та семестрового контролю. Рейтинг аспіранта R розраховується за 100 бальною шкалою та складається з балів, що він отримує протягом семестру (стартовий рейтинг) S та диференційованого заліку C . Додаткові бали D можна отримати за активну участь у заняттях, виконання творчих робіт з освітньої компоненти або додаткового проходження

он-лайн профільних курсів з отриманням відповідного сертифікату. Таким чином, сумарний рейтинговий бал розраховується як

$$R=S + C + D$$

Стартовий рейтинг *S* складається з балів, що аспірант отримує за відвідування занять (1 бал), активну роботу на занятті (2 бали), правильну відповідь при поточному опитуванні (2 бали), виконання творчого завдання (5 балів). Максимальна сума балів, яку аспірант може набрати протягом семестру (стартовий рейтинг), складає 50 балів. Умовою допуску до заліку є кількість рейтингових балів не менше 30.

На заліку аспіранти виконують письмову тестову роботу, що складається з 50 питань. Кожне запитання (завдання) оцінюється в 1 бал. Умовою успішної здачі заліку є кількість отриманих за залікову роботу балів не менше 30.

Сумарний рейтинговий бал розраховується за формулою:

$$R=S + C + D,$$

де *S* –стартовий рейтинг;

C – залік;

D – додаткові бали.

Відповідність між кількістю балів, оцінкою за національною шкалою та шкалою ECTS наведена в таблиці.

Кількість балів	Шкала ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
85-89	B	Добре
75-84	C	
65-74	D	Задовільно
60-64	E	
Менше 60	FX	Незадовільно
Не виконані умови допуску		Не допущено

9. Додаткова інформація з освітньої компоненти

Робочу програму освітньої компоненти (силабус):

Складено посада, наук ступінь і вчене звання розробника (лектора)).

Ухвалено Вченою радою Інституту проблем матеріалознавства ім. І.М. Францевича НАН України (протокол №__ від «__» _____ 202_ р.).